

ODBRANA

»ODBRANA« izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro
Uredništvo i uprava nalaze se u prostorijama
na Poljani Kralja Petra I. (nad Narodnom kafanom)
Telefon br. 81.

Glavni urednik: Prof. Dr ANTE MIŠURA

Vlasnik: Konzorcij »Odbrana«, predstavnik i odgovorni urednik MILIVOJ GRUBIŠIĆ, advokat. pripr.

GODINA I

Pretplata: mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

Šibenik 19 oktobra 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

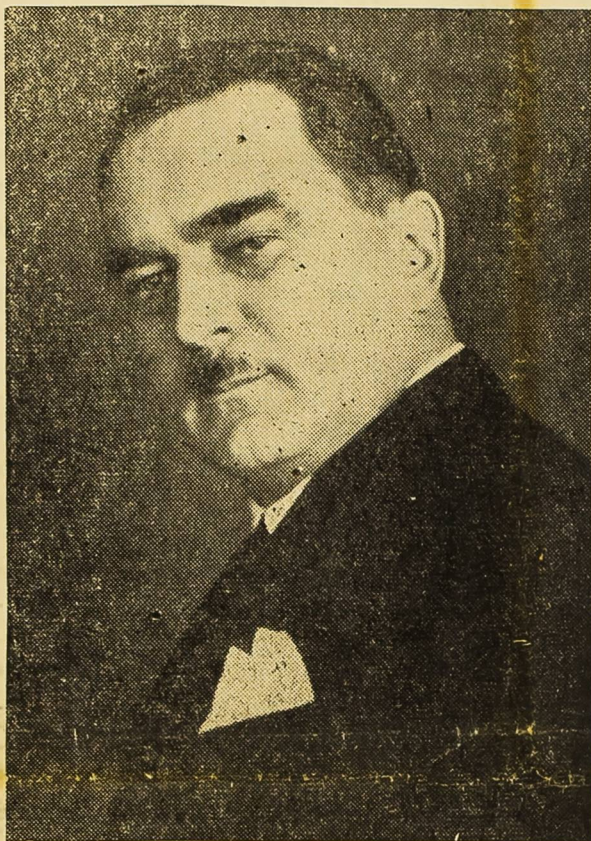
BROJ 13

PREDIZBORNI GOVOR g. Dra. M. Stojadinovića

U nedjelju uveče g. Dr. Milan Stojadinović, pretsjednik vlade i šef JRZ, održao je u dvorani Glavnog odbora JRZ u Beogradu, pred istaknutim funkcionerima JRZ svoj prvi predizborni govor. Zbor je otvorio bivši ministar g. Đura Janković. Najprije je pozdravio g. Dra. Stojadinovića i izjavio da su svi pristalice JRZ puni vjere u pobjedu velike bitke, koja će se održati 11. decembra. Zatim je uzeo riječ sam g. Dr. Milan Stojadinović, koji je rekao da izlazi na izbore ne praznim obećanjima nego svršenim djelima. Zatim je naglasio, kako je Jugoslavija 9 oktobra 1934 godine izgubila ne samo svoga Kralja nego i svoga Vladara, koji nije nosio samo naslov, nego koji je na svojim plećima nosio cijeli teret državne politike. U nastavku svoga govora g. Dr. Stojadinović između ostalog rekao je:

„U unutrašnjoj politici nastupilo je smirivanje i stišavanje. O svima problemima slobodno se diskutira i traži najbolje rješenje. Politički zakoni koje smo mi naslijedili vrlo liberalno se primjenjuju. Za posljednje tri godine pomilovano je 18.000 političkih krivaca. Broj političkih osuda koji je u vremenu od 1920 pa do 1935 iznosio je 18.700, za vrijeme naše vlade iznosio je svega 2.500, a interniranih uglednih političara, bivših ministara i narodnih poslanika bilo je od 1920 do 1934 godine 38, a od 1935 do danas nema ni jednoga. Odbjeglih emigranata u inostranstvo bilo je od 1929 do 1934 g. toliko, da im se ni broja ne zna. Tu statistiku niko nije ni zabilježio, a za vrijeme naše vlade niko nije otišao u inostranstvo, a vraća se već ogromna većina emigranata natrag. Ako je pak riječ o političkim slobodama, o kojima kod nas neka gospoda vole da govore, ja vas molim da zavirite malo u druge zemlje, pa da vidite kako se tamo upravlja, kako se ovdje kod nas upravlja».

„Vi naše protivnike vrlo dobro poznate. Vi ih znate kao što ih i mi znamo. Ali, od juče oni su otkrili svoje lice i skinuli maske koje su do uče nosili (dolje izdajice). Sada ih žna cijela zemlja. Iz one iste grupe koja nas je sve do juče optuživala da ne branimo dovoljno narodno i državno jedinstvo, iz one grupe koja je u našem radu na sredivanju prilika u zemlji tražila da nađe optužbe za nekakvo tobožnje izdajstvo jugosl. nacionalne ideje, iz one grupe koja je sebi htjela da prisvoji monopol da je ona jedina čuvar amaneta velikog i

Dr. MILAN STOJADINVIĆ

neumrlog Viteškog Kralja, iz te iste grupe t. zv. jugoslovenskih nacionalista, našli su se emisari da prije nego što dođu do svoga šefa integralnog jugoslovenstva u Beogradu, prethodno svrate kod šefa federalista u Zagrebu i da mu ponude svoju suradnju.

Većeg izdajstva programa i veće beznačajnosti politička historija ove zemlje nije do danas nikada vidjela. Mi bismo morali da očajavamo u pogledu zdrave svijesti našeg naroda, kada bismo mogli, ma i za jedan trenutak, da vjerujemo, da će se ma ko još naći koji bi ih na ovom njihovom žalosnom putu slijedio. Mi nismo takovi da na svoju listu primimo kao kakav poštanski omnibus svakoga koji hoće da se malo provozu (Dolje Kramer i kompanija! Dolje izdajnici Jugoslavije! čuju se poklici), da se provozu kao oni, kako kažu, iz tehničkih razloga do 11 decembra, a da poslije svak ide na svoju stranu. Naša lista, međutim, predstavlja zajednički program, zajedničku ideju, zajedničku akciju sa kojom mislimo konstruktivno da radimo i dalje za dobro Kralja, naroda i Otadžbine.

Za tri godine mi smo dosta uradili. Uradili smo više nego ma ko prije od nas, ali mi znamo da ima još pitanja koja treba rješavati; staranje za malog čovjeka, za radnika i za zanatliju, za selo i seljake bez zemlje, za ratne invalide: za ratne dobrotoljce. Ima da se energično nastavi i da se nađu pravična rješenja koja će zadovoljiti sve njihove opravdane zahtjeve.

Ima još i mnogo drugih pitanja. Ima hrvatsko pitanje. Mi smo bili ti koji smo omogućili slobodnu izmjenu misli po tome pitanju. Poslije izbora, mi ćemo biti prvi koji ćemo potražiti rješenje i za to pitanje. Mi želimo bratski sporazum. Ali, baš zato što ga ozbiljno želimo i što ga iskreno želimo i što hoćemo da ga i u djelo provedemo, mi znamo i granicu preko koje ne možemo da pređemo. Hoćemo sporazum. Uvjeren da govorim u ime cijele naše stranke, ja u ovom momentu svečano izjavljujem: hoćemo, ali u toj samoj riječi, u tom samom izrazu „sporazum«, sadržana je i ideja da mi taj sporazum ne bismo mogli zaključiti pod svaku cijenu.

Dragi prijatelji, tri i po godine rada vlade daju nam kod svih građana Jugoslavije pravo da uzdignuta čela tražimo povjerenje na slijedećim izborima za poslanike. Naš dosadašnji rad, naši dosadašnji uspjesi ovlašćuju nas da od naroda tražimo mandat da nastavimo upravom zemlje za iduće tri i po godine.

Nj. Kr. Vis. Knez Namjesnik Pavle, savršeni poznavalac svih pitanja vanjske politike, kazao je jednom prilikom da bi mir u svijetu bio sačuvan kada bi svi narodi obezbjedili prije svega mir na svojim sopstvenim granicama.

Ove riječi bile su rukovodno načelo politike koja je sprovođila naša vlada: Mir u zemlji i mir na granicama njezinim. Naš mnogo napaćeni narod, koji je tako skupo u krvi rat dobio, imao je pravo da dobije i svoj mir. Rat nije nikada bio naš program. On bi mogao biti samo krajnje sretstvo, kad su sva druga sretstva iscrpljena. Mi smo već tri godine sve činili da daleko od nas otklonimo tu fatalnost, tu avet, koja se zove rat. I još su svježi očinski humci, još gore kandila u svakoj kući za vječno odsutne, još se pamte užasne povorke iznakaženih, još se sreću te žrtve, još tište rane junaka. A zar je trebalo tim miljonskim ciframa žrtava, dodavati svježe armije, da i one polože svoje kosti i da skrhaju svoje živote. Takova avantura nije bila u programu naše vlade. Blagodareći upornoj politici čuvanja mira, mi smo dobili taj mir. Šta više mi nismo ni osjetili

Dnevne vijesti

13 — X — Madžarska vlada je preduzela vojne mjere da bi pojačala sigurnost zemlje.

14 — X — Slovačka vlada proglašila je opsadno stanje u pet srezova, pošto u tim srezovima dolazi do sukoba između raznih narodnih grupa.

15 — X — Pregovori između Madžarske i Čehoslovačke doveli su do popustanja Madžara. Po svomu izgledu da će Madžarska, poslije intervencije četiriju velikih sila, doći do definitivnog sporazuma sa Čehoslovačkom.

16 — X — Iz Beograda u Zagreb stigao je g. dr Kramer, generalni sekretar JNS. Posjetio je g. dr Mačka i izjavio ga o izbornom sporazumu JNS i UO. Smatra se da je g. dr Maček u cijelosti odobrio sporazum.

onu paniku uoči muenchenskog sastanka, nismo doživjeli prizore da ulicama prolaze povorke majki i žena u crnini tražeći svojim ćutanjem da njihova vlada izbjegne rat, Mi nismo vidjeli ni žalosnu sliku evakuacije prijestolnice i čitavih velikih gradova, što bi kod nas obnovilo uspomenu na 1914 g. Nismo takođe podizali ni rovove u parkovima velikih gradova, niti pripremali skrovišta protiv bombi iz zraka. Nismo mobilizirali vojsku da je poslije bez upotrebe, sa granica vraćamo kući. Što bi nas samo jedna takova mobilizacija koštala! Niko u našoj zemlji nije bio ugušen u paničnoj probi protiv gasova. Zemlja naša podnijela je tolike uzbudljive časove spokojno, uvjereni da je politika Kr. vlade štiti od tih panika, od tih grozota. Nije se prevario instinkt našeg naroda. Kr. vlada ga je svijesno vodila putem mira. I da ova naša vlada nije ništa drugo učinila za ovu zemlju nego to što nije poslušala nepametne savjete gospode opozicionera kaoo treba voditi vanjsku politiku Jugoslavije, već je išla svojim putem koji se pokazao i koji je dokazao da je jedini ispravan, vlada bi zaslužila da dobije puno povjerenje cijelog naroda, svih plemena, svih vjera, od djeteta u koljevci do nemoćnog starca u postelji. U jednom užasnom kataklizmu, kada je vihor nosio čitave države i mijenjao granice njihove, mi smo uspjeli da sačuvamo i mir i granice. A to znači uspjeli smo da čuvamo i sačuvamo Jugoslaviju. I za to, prijatelji i braćo, mi idemo veseli na izbore od 11 decembra.

Živilo Nj. Vel. Kralj Petar II! Živilo Nj. Kr. Visočanstvo Knez Namjesnik Pavle! Živjeli gospoda Kr. Namjesnici! Živjela Jugoslavija! Živjela J.R.Z.!

Kad je g. dr. Stojadinović završio svoj govor, muzika je intonirala državnu himnu. Potom je nastalo dugotrajno klicanje, pa je završnu riječ uzeo g. Gjura Janković, koji je zahvalio g. dr. Stojadinoviću na održanom govoru.

Primorski ban o javnim radovima

Ban primorske banovine g. Buić dao je novinarima izjavu o javnim radovima:

— Prva tranša zajma od 15 miliona dinara angažovana je za nastavak radova na zgradi banske uprave, gimnazije u Splitu i Kninu, proširenje banovinske bolnice u Šibeniku i Kninu i gradnji nove bolnice u Livnu zatim za dovršavanje 70 školskih zgrada na području banovine. Druge dvije tranše, u ukupnom iznosu od 35 miliona dinara, biće upotrebjene ne samo da se dovrši banska zgrada u Splitu, nego i za čitav niz melioracionih i drugih radova.

Iznosom od 47.500.000 dinara u periodu od 6 godina izvršiće se određeni radovi. Ministarstvo građevina već je definitivno utvrdilo program radova te će se prema tome već sada u ovoj godini započeti i produžiti radovi na isušivanju Imotsko-Bekijskog polja, Livanjsko-Bušskog biata, Vrgoračkog jezera, Sinjskog polja, Kninskog polja i Kistanjskog rita.

Želim da vas upozorim i na naročitu pažnju, koju pretsjednik vlade g. dr. Milan Stojadinović pokazuje za napredak Primorja, a naročito Splita kao njegovog središta. Savremeno shvaćanje urbanističkog problema od strane g. dr. Stojadinovića pruža najveću potporu nastojanjima koja sam već kao raniji pretsjednik Splitske općine imao prilike da prikazem g. pretsjedniku vlade.

Gg. pretplatnicima našeg lista

S današnjim brojem lista šaljem i čekovnu uplatnicu, pa molimo gg. pretplatnike da nam izvole poslati pretplatu za juli, august, septembar i oktobar, o kojoj zavisi izlaženje lista.

Dalmatinsko-istarski Bodul*) jedan od prvih evropskih crkvenih reformatora i preteča sv. Save Nemanje.

* Doseljenje Čakavaca moralo je biti mnogo prije od doseljenja Srba. To doseljenje iz poljskih krajeva moralo je nastupiti prije nego su ih Frizo-Goti istrebljivali iz današnje Pruske, a imade indicija, da su pojedine skupine bile već ovdje na Jadranskom moru prije Rimljana. Rimljani, Latini zovu

*) Naziv Bodul i Bodulija jest grčkog porijekla, a ne slavenskog, kako se do sada držalo. Grci nazivahu sve naše jugoslav. otoke Boa—doughia — zmijska ostrva, insulae vipereae. Boadul jest rob sa zmijskih ostrva, analogno hierodul-rob kojega su svećenici grčki rabili u hramu. Budući da se naš čovjek uvrijedio kad mu se reče bodul, to izgleda da je smisao tog prišvarka otočana: zmijožder, magnavipere. »Mi nismo judi, mi smo Boduli«.

OMLADINA

Zalsta bila bi sretna naša domovina, kad bi se njena omladina znala i umjela zagledati u svoju sreću, pa udesiti svoj život prema prirodnim pravilima, koja su se duboko zasjekla u njenu dušu. Njena je duša nevina, ona osjeća samo što je lijepo i dobro, ona čezne za čistim idealima. Tu svetinju mladenačke duše dirati bio bi najveći grijeh. To je onaj sigurni temelj na kome treba da se izgrađuje zgrada čovječjega života. Taj sveti temelj i roditelji i nastavnici treba da drže u najvećoj cijeni; njihova ruka može i mora da na njega slaže samo drago kamenje najuzvišenije vrline. Ne rade li tako, teško njima, jer će im se to ružno osvetiti s neljepim djelima, koja će neminovno slijediti u životu omladine. Ne rade li tako, teško njima, jer djeca njihova, svjesna svetosti granitnog temelja duše svoje, ako u ovim neimarima vidi nesavjesnost rada, proklinjaće ih. Njihova kletva biće fatalna i za njih i za domovinu. Istina, omladina je svjesna visokog poziva svoga; ali ako se nju skrene na stranu, teško više da se povrati na pravi put. Kad se omladina uputi rdavim putem, sva se je lijepa zgrada vrline srušila, svi lijepi snovi išezli i sve lijepe roditeljske i domovinske nade propale. Dok mladić luta krivim putem, u njemu prevlada onaj slabiji dio, on je u vlasti strasti. Dobro je Terenc kazao za čovjeka, koji se pokvari: »Nitimur in vitium cupimusque negata«. — Težimo k onome što nam je zabranjeno i želimo ono što nam ne daju. — Kad se mladić pokvari, on traži samo što vodi k zlu. — Zato i država, kao brižna majka, budno pazi na mladu generaciju na kojoj budućnost ostaje.

U tome cilju izdaju se disciplinska pravila i razna uputstva, kako bi omladina ostala na svojoj visini, Školske vlasti primaju česte raspise u kojima se, prema prilikama i potrebama, ukazuje put s kojim treba da ide omladina.

Prema ovim raspisima učenička duša mora biti hram najljepših ideala. U raspisima, kao i u pravilima i Zakonu o srednjim školama, naročito se ističu nacionalni ideali.

Nastavnici su dužni da zldaju na nepokvarenom temelju mladenačke duše ljubav prema domovini i prema Vladaru. Svaka plemenska oporjeka treba da se uklanja; a sve što je svima plemenima zajedničko da se ističe tako kako bi omladina naša bila jedno sree i jedna duša. U srednjoj školi, u toj idealnoj zajednici, treba da se nauči uz tolike školske naučne discipline i to da smo svi sinovi jedne majke, koja se zove JUGOSLAVIJA; da smo svi sinovi jednoga oca, koji se zove JUGOSLOVENSKI NAROD, da svi imamo vrhovnog starešinu, koji se zove KRALJ.

Ako se mi stariji nismo mogli opametiti kroz dvadeset dugih godina zajedničkoga života s rođenom braćom svojom; ako nismo mogli da vidimo pravu istinu, tome su mogle biti krive razne predrasude, tuđinsko vaspitanje i razni uticaji. Ali svega toga nema kod omladine naše. Kad je tako, onda treba da budemo toliko dobri i pametni, pa ne spriječavamo zakon prirode; pa ne rušimo one granitne temelje mladenačke duše. Treba da omladinu pustimo svojim putem.

Na tome putu svih moralnih i nacionalnih ideala treba da omladinu pomaže ne samo dom i škola, nego i svi građani, koji su svjesni svog visokog građanskog poziva. Na tome putu ne smije niko da omladini preprjেকে postavlja; ni da joj obzorje zastire, kako bi zalutala. Svačija je dužnost da joj otvara sve šire vidike da može što lakše dolaziti do svih moralnih i građanskih vrlina, a u prvom redu do

Upozorenje pristalicama J. R. Z.

Primamo od Izborne kancelarije J. R. Z.

Upozoravaju se sve pristalice i prijatelji J. R. Z. da odmah pogledaju da li su uneseni u birački spisak. Radi ovoga mogu se obratiti izravno Izornoj kancelariji J. R. Z., koja se nalazi na Poljani Kralja Petra I. (Iznad Narodne kavane), a koja daje i sve ostale upute u vezi za pretstojećim izborima.

TRAŽENJE ISPRAVKA MOŽE SE JOŠ UČINITI DO 25 OV. MJESECA.

Državni i samoupravni činovnici imaju pravo glasanja u mjestu svog službenog sjedišta, a svi ostali u koliko su nastanjeni godinu dana. **TELEFON IZBORNE KANCELARIJE BR. 81.**

naš Trsat (trsov-sad, Trs-sat, vinograd) Tarsatica, dakle oni rabe iskrivljen naš naziv. a mi ne rabimo za Trsat vinea ili Vincetum.

Bezuvjetno hi se bilo dogodilo nama kao i Njemcima, koji su našli već ustaljen naziv Srpski grad (keltski Sorbio-dunum ili Sorbio-durum) za svoj Strassburg. Rimljanin ne rabi za poluotok: Pelješac naziv peninsula ili paeninsula, što grčki znači chersonesos nego naš naziv Rtanj. Artanj, Ratana pa kaže: Rhatanae Chersonesos, jernije znao da art, rt, rat znači punta, poluotok.

Rimljanin ne zna za naziv mišalj-mahivina, mah, mahučina, (latinski muscus-i) prema čemu Zelemišalj u poreznoj općini Novi-Vinodolski. Bribir i Grižane (Zelena mahovina, zelena mahučina (Lopar), a niti kraticu za Crnomišalj, Omišalj i Omiš već prevada Castellum Muscus (talijanski Castelmuschio). kao što je mnogima nama teško odgonetnuti da je čakavski Kastav kratice od Kastel-lastva u Boci

kotorskoj, Statut grada Kastve, a ne Kastva), a još manje gdje ulaze hatidski nazivi Val (zaljev) kar (kamen)—kamenj zaljev — Bakar, keltski Volt-ee (latinski: Volcera), ict (ikt—otok) Kar-ict (ikt) — kameni otok — Krk, ka — rijeka (Kar-ka) naša Krka kraj Šibenika — kamena rijeka, mat (pust mrtav) kar-mat — pasti kamen (karmatsko otočje) pusti školj, Sminth — Bog (nekada naziv za Apolona) tee — izvor — Žminca — božanski izvor (Žminca kraj Bakarca i Bakra).

Štokavci nađoše kasnije, po svoj prilici, u 6 v., i to je ta seoba, o kojoj govori naša povijest, dok o prvoj ne zna ništa. — Ti štokavci usjekli su se u tijelo Čakavaca, koje je ležalo na čitavom teritoriju naše države i polovice Albanije, tako da su ga prepolovili i tako nismo znali da Mačedonci spadaju među najstarije Čakavce. Štokavci su i današnji Lužički Srbi te imadu tri spolnika u svom jeziku štu (muški) šta (ženski) i što (srednji). Štu človek, šta žena, što otroče. Ne

Veliki interes za govor g. dr. Stojadinovića u Šibeniku

Za prvi predizborni govor pretsjednika vlade g. dr. Milana Stojadinovića vladao je u Šibeniku i čitavom šibenskom srezu naročiti interes. Predizborna psihoza nukala je ne samo pristalice JRZ, već i pristalice drugih partija i grupa da pažljivo saslušaju ovaj prvi govor koji je uvod u niz govora koje će u raznim mjestima održati prvaci naše stranke.

U prostorijama Jugoslovenske zemljoradničke čitaonice već prije 7 sati stizale su pristalice naše stranke. U momentu kad je spiker beogradske radio stanice najavio govor prepunom dvoranom čitaonice prolomio se poklik „Živio dr Stojadinović!“

Čitav govor saslušan je u tišini sa naročitom pažnjom. Konac govora pozdravljen je spontanim aplauzom.

Izazvan od prisutnog mnoštva održao je zatim kraći govor prvak stranke u Šibeniku g. dr. Slavko Grubišić.

Govor g. dr. Grubišića bazirao se je na glavnim idejama g. pretsjednika vlade. Prisutnom mnoštvu iznio je sliku današnje političke situacije. Ukazao je, kako danas postoje samo dva tabora, pa kako je prirodno da se svi zdravi elementi svrstaju gdje je čista jugoslovenska ideja i gdje je sigurna pohjeda. G. dr. Grubišić bio je pozdravljen burnim aplauzom. Zatim je govorio pretsjednik Jugorasa g. Dragić. I ovaj je govor pažljivo saslušan i govornik je bio aplaudiran. Nakon toga se je svijet razišao u najljepšem raspoloženju.

najveće vrline i najuzvišenijeg ideala, naime, do ljubavi prema domovini.

vrijedi, što je tekla žena, nego šta je rekla žena, — Blixinu jezika štokavskih imademo potanje u riječniku Jurija Krala iz Lužice.

Međutim uslijed provala drugih za-vojevačkih naroda naša dva prvotno različita slavenska naroda, koji su se zajedničkim imenom već u davnini zvali Slovinci (Hrvati i Srbi), tako su preturavana i izmješavana, da je naš teritorij sličan trpezi bijeloj, na koju je s jedne strane sudbina izlila bijelo, a s druge strane crno vino, da je sada nemoguće razlikovati Hrvata od Srbi-na. Dapače dolazimo do nevjerovatnih kontrasta, te bismo mogli tvrditi da je Sveti Sava Nemanja Hrvat-Čakavec, a Stančević Ante i Radić, Kovačić, Pa-večić, Srbin, jer ne spadaju među Čakavce, nego Štokavce, jer ta prezimena nalazimo većinom u Šumadiji, kao što prezime Živković nalazimo među Čakavcima-Hrvatima (Pera Živković u Srbiji, a dr. Andrija Živković profesor rimokatoličkog bogoslovlja u Zagrebu!) (nastaviće se)

VIJESTI IZ ŠIBENIKA I BANOVINE

Zajednica doma i škole

U nedjelju 16. o. m. održala se je glavna godišnja skupština Z. d. i šk., prema utvrđenom programu. Izabrana je nova uprava na čelu sa sućem g. Sižgorićem. Na kraju izbora većina je klicala Hrvatskoj itd. i nagovještala svoju pobjedu na političkim izborima. Na ovoj skupštini isticali su se osobito vlč. kanonik Zorić i vlč. g. Grandov, a onda g. I. Zečević.

Pravila Zajednice doma i škole trebalo bi izmijeniti, kako ne bi dolazilo u školi do formacija plemenskih tabora. Na političkoj i plemenskoj bazi svaki rad je u školi po zakonu zabranjen, pa bi trebalo to zabraniti i u Zajednici doma i škole.

Ma da se ova institucija, po samim pravilima, ne smije miješati u poslove koji spadaju na upravu škole i na nastavnike; ali svakako dolazeći u dodir sa školom, umjesto da se postigne cilj ove ustanove, naime, umjesto da se dođe do sporazumnog rada, dolaziće se do nesuglasica. Škola i školski rad treba da se razviju na principima opće narodno prosvjetne koristi; a rad jednog udruženja, u kome su isključivo pristalice jedne partije, i to čisto plemenske, kako da se slože sa šk. radom!

KNIN.

Na godišnjoj skupštini Zajednice doma i škole 9. o. m. pretsjednik dr Mirko Perković, otvarajući skupštinu, održao je govor o blaženopočivšem Kralju Ujedinitelju istaknuvši Njegove državničke, diplomatske i herojske vrline uz neiscrpu ljubav Njegovu prema svojoj naciji bez razlike plemena i vjere, postavivši tako granitne temelje mladoj Jugoslaviji. Govornik je zatim prešao na vaspitno nacionalne dužnosti rada Zajednice doma i škole u smislu uzvišenih amaneta besmrtnog Kralja Ujedinitelja, čijim životom i radom za opće dobro Države ima da se nadahnjuje i vodi zajednički rad nastavnika, roditelja đaka i učenika na ovoj mladoj gimnaziji kninskoj.

Izveštaji tajnika i blagajnika uz dodatke i napomene v. d. direktora, g. P. Šegote primljeni su odobravanjem brojne skupštine, a kad je dr Perković zahvalio gđici, prof. L. Marković na njenom radu kao blagajnici i požalivši njen odlazak sa ovog zavoda gdje ostavlja najmiliju uspomenu, sva je dvorana odobrila jedno-dušno riječi pretsjednika. L. prof. Marković odlazi u Pariz na daljne nauke.

Skupština je sa priznanjem dala razrješnicu staroj upravi, ali je jedno-dušno zaltjevala da ista ostane i kroz iduću škol. god.

Roditelji su zamolili upravu Z. d. jednice da poduzme sve potrebno kod nadležnih činilaca a da današnja niža realna gimnazija u Kninu postane potpuna.

Građa nove i reprezentativne gimnazije napreduje i nade je da će u njoj školovanje započeti početkom nove sunčane godine. Ove škol. g. obaviće se i niži tečajni ispit, pa bi nadležni faktori učinili dobro djelo ovoj gimnaziji, kada bi postavili profesore, usposobljene, i za MATEMATIKU i NJEMAČKI jezik kojih do danas ovaj zavod nema, pa poučavanje tih važnih predmeta podijeljeno je nastavnicima drugih predmeta.

Organizacija J.R.Z. u šibenskom srezu

Skoro u svima općinama i selima šibenskog sreza sprovedena je organizacija J. R. Z. — Organizacije J. N. S. prelaze u J. R. Z.

Dalji rad na organizovanju Jugoslovenske radikalne zajednice u šibeničkom srezu nastavlja se ubrzanim tempom s obzirom da je vrijeme predizborne agitacije vrlo kratko. Izvršni odbor JRZ u Šibeniku razvio je naročito živu akciju prošle nedjelje, kada je održano preko 20 sastanaka i 8 konstituirajućih skupština mjesnih organizacija. Na terenu su bili skoro svi istaknutiji funkcioneri JRZ iz Šibenika. Tako je dr Slavko Grubišić održao vrlo uspješnu konferenciju pristalica JRZ u ZLARINU na kojoj je izabran slijedeći mjesni odbor: pretsjednik Rikard Kure, sekretar Ive Vukov, učitelj, blagajnik Ive Branica, te 12 odbornika među kojima se nalazi i g. dr Niko Romac, ljekar. Sekretar Izvršnog odbora za reorganizaciju JRZ g. Zlatko Kačić u društvu sa sekretarom »Jugorasa« g. Mariom Slipčevićem održao je istog dana konstituirajuće skupštine mjesnih odbora JRZ u tješnjanskoj općini. Osnovani su mjesni odbori u JEZERIMA; pretsjednik: Šime Milin pok. Šime, potpretsjednik Ivan Lapov Ante, sekretar Danijel Klarin Ivanov; blagajnik Šime Milin Klarin pok. Stipe te 4 odbornika, u MURTERU: pretsjednik Joso Juran pok. Ive, potpretsjednik Miho Juraga pok. Mate, sekretar Marko Bašić pok. Jose, blagajnik Krste Papeša pok. Mate te 4 odbornika, u TIJESNOMI: pretsjednik Špiro Jovanović pok. Marka, potpretsjednik Marko Salamun pok. Šime, sekretar Leonard Stegić Martin, blagajnik Marko Avelin Šimin i 4 odbornika.

Pretsjednik Izvršnog odbora JRZ u Šibeniku g. Milivoj Grubišić u društvu sa pretsjednikom općine gosp. Petrom Sunarom i članom Izvršnog odbora g. Ivištom Čalom održao je vrlo uspješnu konstituirajuće skupštine u nekoliko sela šibeničke općine. Osnovani su mjesni odbori u DANILU pretsjednik Vukšić Vice Andrijin, potpretsjednik Spahija Nikola Ivanov, sekretar Klisović Stipe p. Jure, blagajnik Vukšić Marko Stipin te 7 odbornika, u BIRNJU: pretsjednik Ivan Crnjak Jakovljević, potpretsjednik Krnić Mate pok. Pavla, sekretar Ivo Krnić Martin, blagajnik Grgo Višnjic p. Petra i 4 odbornika, u DUBRAVI: pretsjednik Škugor Ante Ivin, potpretsjednik Relja Joso pok. Stipe, sekretar Protega Joso Martin, blagajnik Junaković Niko Lukin te 9 odbornika.

Delegat Izvršnog odbora JRZ u Šibeniku g. Malešević održao je vrlo uspješnu konferenciju u ĐEVRSKAMA na kojoj je prisustvovao velik broj delegata iz raznih sela skradinske općine. Nakon izvještaja g. Maleševića izabran je odbor u koji su ušla slijedeća lica: pretsjednik Šarić Dušan, trgovac, potpretsjednik Milan Bajković, sekretar Bjelanović Dušan,

blagajnik Malešević Tode, odbornici: Letunica Sava, Bjelić Ilija, Pavić Božo, Ilijašević Ilija, Ognjenović Miloš, Ardalić Simo. Na ovoj konferenciji pretstavnici sela skradinske općine potpisali su slijedeću izjavu: »Potpisani izjavljujemo da se u svemu saglasujemo sa političkim radom g. Dra Stojadinovića i stavom g. Dra Slavka Grubišića. Radi ovoga stupamo u redove Jugoslovenske radikalne zajednice uvjereni da nas oni ovim putem vode potpunom pobjedi jugoslovenske nacionalne misli kao i boljem napretku našeg kraja«.

Ovu izjavu potpisali su slijedeći ugledni pretstavnici sela skradinske općine: Letunica Sava, trgovac, Borak Jovan, Borak Tome, Borak Čiro, Borak Jandrija, Borak Dušan, Nikola Borak, Vasilj Borak, Letunica Milan, Letunica Lazo, Borak Stevan, Bjelanović Jovan, Bjelanović Marko, Bjelanović Draško, Bjelanović Miloš, Mandić Damjan, Mandić Dušan, Mandić Ilija, Bjelanović Ilija, Mandić Boško, Mandić Stanko, Mandić Sava, Mandić Mirko, Mandić Đuro, Bjelanović Ilija, Bjelanović Đuro, Bjelanović Sako, Bjelanović Mirko, Dragaš Jovan, Dragaš Ljubo, Dragaš Obrad; Bižić Branko, Baljković Milan, Bjelanović Mitar, Ardalić Mile, Šarić Dušan, Šarić Lazo, Tošić Damjan, Šarić Božo, Šarić Todor, Šarić Trivun, Šarić Petar, Tošić Sava, Ardalić Simo, Baljković Dušan, Baljković Jakov, Krička Uroš, Ognjenović Miloš, Ilijašević Ilija, Gajica Jovan. Gajica Spiro, Berić Golub. Ilijašević Stevan, Dobrijević Miloš, Milošević Petar, Malešević Tode, Pavić Božo, Gnjidić Spiro, Gnjidić Ljubo. Gnjidić Nikola, Jerković Dušan, Gajica Simo, Gajica Dušan, Gajica Milan, Gajica Stevan, Bjelić Ilija p. Bože, Stevelić Ilija.

Sa ove konferencije upućen je slijedeći telegram g. Dru Milanu Stojadinoviću, pretsjedniku Vlade: »Sa konferencije Jugoslovenske radikalne zajednice u Đevrskama za općinu skradinsku kao pristalice Dra Novakovića i Dra Slavka Grubišića šaljem pozdrav, pretsjednik Šarić Dušan«. Isto tako upućeni su pozdravni telegrami g. Dru Stojadinoviću i g. Dru Novakoviću sa ostalih skupština i konferencija.

* * *

Izvršni odbor za reorganizaciju JRZ u Šibeniku sproveo je do sada organizovanje mjesnih odbora u skoro svima selima šibeničke općine. Istovremeno osnovani su odbori u općini Zlarin, u svima selima općine Tijesno te i u samom gradu Šibeniku, gdje je organizacija do danas postigla preko 800 članova. U skradinskoj općini poslije nedjeljne konferencije situacija je za JRZ vrlo povoljna. Bez pretjerivanja može se reći da su se svi istaknutiji članovi

Odgovor Jugotarifa na ponudu Gradskog poglavarstva

Kako smo javili, Gradsko je poglavarstvo ponudilo nekim preduzećima, a među njima i Jugotarifu iz Beograda, teren u Dragi za podizanje žitnog silosa. Na ovu ponudu Jugotarifa je gradskom poglavarstvu dostavio odgovor u kom kaže, da je putovanje pretstavnika ovog preduzeća po primorskim gradovima bilo samo informativnog značaja u cilju izbora najprikladnijeg mjesta za eventualnu izgradnju silosa. Radi toga je preduzeću privremeno nemoguće konkretno odgovoriti na ponudu gr. poglavarstva.

Svakako, Jugotarif ističe, da će o ponudi gr. poglavarstva voditi računa, poglavito obzirom na predusretljivost, koju je gr. poglavarstvo po ovom pitanju pokazalo. Prije ovakve odluke, komisija stručnjaka će još jednom obići sve luke, koje dolaze u obzir, među njima i Šibenik, te će se tom prilikom pregovarati o ponudi gr. poglavarstva. Jugotarif podvlači da će o šibenskoj luci prvenstveno voditi računa.

Ujedno se u odgovoru Jugotarifa napominje da ne stoji verzija prema kojoj bi oni gradili provizorne barake. Preduzeću se radi o tome da na najpovoljnijem mjestu podigne žitni silos po svim obzirima tehničke i komercijalne prirode.

IMENOVANJE pretsjednika općine u Splitu

Prije kratkog vremena bio je postavljen za pretsjednika splitske općine g. dr Matošić Vlade. Kako je g. dr Matošić poznat kao spreman i sposoban čovjek u komunalnim poslovima, a ništa manje kao odličan jugoslovenski patriota i prvak, to je njegovo postavljenje u Splitu izazvalo veliko zadovoljstvo. I mi se pridružujemo splitskim patriotima i čestitamo i g. Matošiću i cijelom Splitu na ovom imenovanju.

Upisivanje članova naše stranke vrši se u sekretarijatu Izvršnog odbora na Poljani m Kralja Petra I. (nad Narodno kafanom) svakog dana.

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa modernim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Gavno Isastajalište splitske i šibenske publike

JNS izjasnili za politiku g. Dra Milana Stojadinovića, tako da se sa sigurnošću može očekivati da će na pretstojećim izborima u šibeničkom srezu sve pristalice jugoslovenske orijentacije glasati kompaktno za listu čiji će nosilac biti g. Dr Milan Stojadinović. Ovome je mnogo doprinijela i odluka Glavnog odbora JNS da na izbore istupi zajedno sa SDK i UO.

Ko ima biračko pravo

Prema čl. 54 Ustava:

»Narodnu skupštinu sastavljaju poslanici koje narod slobodno bira općim, jednakim i neposrednim glasanjem. Narodna skupština bira se na četiri godine...« Kralj ima pravo raspuštenja Narodne skupštine i prije isteka četverogodišnjeg perioda.

Biračko pravo imaju svi državljani koji su navršili 21 god. Izuzimaju se vojna lica. Nemaju prava koji su sudski kažnjeni, koji su pod stečajem, starateljstvom i koji su osuđeni zbog izbornih krivica.

Ne mogu biti birani za nar. poslanike koji nisu uvedeni u biračke spiskove. Od poslanika se traži: da je navršilo 30 god., da govori, čita i piše službenim jezikom. Narodni poslanici ne mogu biti istovremeno državni ili banovinski liferanti ili preduzimači.

Aktivni državni ili banovinski činovnici ne mogu se kandidovati, ako prethodno ne napuste službu. Politički, finansijski i šumarski činovnici, kao i činovnici agrarne reforme mogu se kandidovati, ako su prestali biti činovnici godinu dana prije izbora. Predsjednici općina mogu se kandidovati, ali odmah poslije izbora moraju se odlučiti za jednu službu.

Prema § 15 Z. o izb. glasanje se vrši javno i usmeno.

Prema § 4 broj nar. poslanika je 368. Taj je broj raspoređen ovako: Beograd, Zemun i Pančevo 5; Dravska banovina 29; Savska 75; Vrbaska 25; Primorska 24; Drinska 39; Zetska 33; Donavska 52; Moravska 41 i Vardarska 45. Ovaj broj raspoređuje se po srezovima po 1 poslanik, na srezove: Ljubljanski, mariborski, osječki, bjelovarski, splitski i mostarski po 2, a na gradove van sjedišta banovine, koji imaju preko 100.000 stanovnika po 1.

Ostatak mandata raspoređuje se na banovinska sjedišta i to: za Zagreb 4, Ljubljanu 2, Sarajevo 2, a na Banja Luku, Split, Cetinje, Novi Sad, Niš i Skoplje po 1.

Pojedine banovine, dijele se na izborne okruge, kao jedinice za raspodjelu mandata poslije glasanja.

Ukupnom broju poslanika dodaje se broj nosilaca zemaljskih lista koje su dobile preko 50.000 glasova. Svaki kandidat osim nosioca liste

mora imati zamjenika.

Kandidatsku listu može predložiti najmanje po 30 predlagača iz svakog administrativnog sreza od polovine ukupnog broja srezova u državi, s tim, da su ovi administrativni srezovi na teritoriji bar dvije teritorijalne banovine.

Predlagači su dužni podnijeti sudu pismenu izjavu nosioca, svakog kandidata i njegovog zamjenika koja glasi:

»Potpisani kao nosilac zemaljske kandidatske liste — kao poslanički kandidat — zamjenik narodnog poslanika za srez . . . Izjavljujem, da pristajem na ovu kandidaciju i obavezujem se da ću u svome političkom radu čuvati državnu cjelinu, i raditi za narodno jedinstvo i da neću pristupiti vjerskim, plemenskim i regionalnim partijsko-političkim udruženjima«. Ograde uz ovu izjavu nisu dopuštene.

BANU JELAČIĆU

(PRED NJEGOVIM NOVCEM)

Bane slavni, dični sine
Ljube naše domovine;
Herojska su tvoja djela,
S njih se dižeš u visine,
Uz podvige tvoje slavne
Teški grijeh je tvoja vjera
Beču grješnom, Beču zlobnom,
Leglu spletka i nevjerā.
S tvoje vjere u nevjeru
Mnoga pala tvoja nada,
A okovi teži bili,
Mnoga pala glava mlada...
Pred očima tvojim sjala
Pravda, sreća i sloboda
Ljube majke domovine,
Jugoslavskog cjelog roda.
Jugoslaven ti si bio
Srcem, dušom i desnicom.
Na tvom novcu slavna slika:
Polumjesec sa zvjezdicom,
Oko slike divna slova:
„Narođenja uspomena
Jugoslavija i slobode«. —
Jedan narod — tri plemena.

Traži se naučnika za grafičku struku sa 4 razreda gimnazije ili građanskih škola.

Obratiti se „Tipografiji“.

POSLANICA

Tko vjerom razdor među braćom
sprema
Taj u svom srcu prave vjere nema
J. Hranilović

Svaka duša da se pokorava vlastima koje vladaju; jer nema vlasti da nije od Boga, a što su vlasti, od Boga su postavljene.

Tako koji se suproti vlasti suproti se naredbi Božijoj; a koji se suproti primiće grijeh na sebe.

Jer knezovi nijesu strah dobrijem djelima nego zlijem. Hoćeš li pak da se ne bojiš [vlasti, čini dobro, i imaćeš hvalu od nje;

Jer je sluga Božij tebi za dobro. Ako li zlo činiš, boj se; jer uzalud ne nosi mača, jer je Božij sluga osvjetnik na gnjev onome, koji zlo čini.

Tako se valja pokoravati ne samo od straha nego i po savjesti.

Jer zato i poreze dajete; jer su sluge Božije koje su zato isto postavljene.

Podajte dakle svakome šta ste dužni; kome dakle porezu, porezu, a kome carinu, carinu; a kome strah, strah; a kome čast, čast.

I ne budite nikome ništa dužni osim da ljubite jedan drugoga; jer koji ljubi drugoga zakon ispuni.

Rim. 13. 1—8.

Biskup ujedinjenoj hrvatskoj i srbskoj omladini.

»Moja mlada gospodo! Vaša je svrha divna i dao Bog da ju postignete. Ljubav, sloga, jedinstvo je Bog sam, pa tko u ljubavi, slogi i jedinstvu ostaje, taj ostaje u Bogu, a Bog u njemu. Ljubav, sloga i jedinstvo jest pravo kršćanstvo, izvor vječiti svakog života, svakog svijetla, svake prave slobode, svakoga napretka i svake slave. Tko ljubav, slogu, jedinstvo u narodu našem pomiče, taj, il se zvao Srb ili Hrvat, pravi je kršćanin, ljubitelj je pravi života, svijetla, slobode i slave svoga naroda. Neljubav, nesloga i razdor su očevidno smrt i propast naroda našega; a ljubav, sloga i jedinstvo zalog su njegovomu uskrsnuću, njegovoj slavi i njegovoj neumrlosti.

Bog Vas sve blagoslovio!
Svaki narod svoje staze sledi,
Rukom Božjom propisane,
A rod svaki svomu rodu gleda,
Da što jači složno se sastane
I u sreći, i u biedi;
Napred! kad se sile slože,
Sve ćeš dobit, sve se može.

A. Šenoa.

(S l i j e d i)

Iz Murtera

U nedjelju dne 9 oktobra 1938 g. u 9 sati u jutro održana je komemorativna sjednica u prostorijama Sokolskog društva — Murter. Sjednicu je otvorio brat starosta Juraga Ivan, koji je održao lijep govor o životu i radu velikog jugoslovenskog Kralja. Iste večeri u prostorijama Sokolskog društva održala se mala priredba u spomen Viteškom Kralju Podmladak je izveo igrokaz „Čuvajmo Jugoslaviju“, a zbor podmlatka je otpjevao dvoglasnu pjesmu „Mrtav nam Kralj“ od B. Stančića.

Vranjic

Na pomen tragične smrti Mučenika Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, održana je u sokolskom društvu Vranjic komemoracija. Komemoraciji prisustvovalo je cjelokupno članstvo i naraštaj te prijatelji sokolstva. Dvorana je bila obložena crninom, a na zidu postavljena slika

Kralja Mučenika, uz koju su gorile kandeke. Dvorana je davala tužni izgled jedne velike grobnice. Lice svakoga, koji je ulazio u dvoranu popimilo je tužni izgled i na svakome opazio se osjećaj tuge. U takvoj žalosnoj sredini, započeo je svoj dirljivi i žalobni govor brat starješina M. Grubić. U svom je govoru iznio dirljive momente tragične smrti Viteškog Kralja. Svoj je govor završio poklikom: »Slava neumrlom Mučeniku Kralju Aleksandru I.«

Nakon govora brata starješine, održao je govor i brat tajnik I. Sokol. Isti je iznio bol i tugu našega naroda za izgubljenim ocem Kraljem. Komemoracija je po recitovanju pjesme (na Oplencu) (od Jovana Vlahovića) uz poklike Viteškom Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju, Nj. Vel. Kralju Petru II. i Jugoslaviji bila završena.

NOVE KNJIGE

NJEMAČKA I JUGOSLAVIJA

To je naslov nove aktuelne i opsežne knjige »NJEMAČKA I JUGOSLAVIJA« u kojoj su obrađene historijske, kulturne, privredne i političke veze između Njemaca i balkanskih Slavena (Slovenaca, Hrvata, Srba i Bugara). Knjiga je tehnički savršeno opremljena, štampana na finom bezdrvnom papiru, obuhvaća blizu 400 stranica velikog formata i neophodna je svima intelektualcima, koji se interesiraju za njemačko-jugosl. odnose i za situaciju stvorenu nestajanjem Austrije i pojavom nacionalističkog Reicha sa 75 miliona Njemaca na sjeverozapadnoj granici naše države. Knjiga stoji 175 dinara. Novac ne treba slati unaprijed, već jedino narudžbe i to na adresu glavnog zastupstva: Ekonomska Biblioteka, Zagreb, 6 pošt. pretinac 5.

„TIPOGRAFIJA“ vod. Hamilkar Vitaliani
ŠIBENIK kraj Katedrale Sv. Jakova
Vj. R. Pelicarić

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku

kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tabele itd.

uz najpovoljnije uvjete. - Savjesna i točna podvorba

— Osmrtnice izvršuju se najhitnije —